

- ENONKOSKI
- KERIMÄKI
- KESÄLAHTI
- PUNKAHARJU
- SAVONRANTA

PURUVESSI

toukokuun 30. päivänä 2013 numero 22 vuodesta 1964 irtonumero 2 euroa www.puruvesi.net

Koulujen kohtalot puhuttivat kunta-laiskuulemisissa. Kritiikkiä annettiin myös maaseutua syrjivästä ajatteluta-vasta, muun muassa punkaharjulaisten Eiju Paajasen toimesta.

SIVUT 4-5

15-vuotias Antti-Petteri Makkonen ajaa rallisprinttiä Volkswagen Pololla. Nuorukainen ajoi ensimmäisen Kerimaa-sprintinsä lauantaina.

SIVU 17

JARI SILVENNOINEN

Pentti Kosonen ja Matti Laamanen antoivat kiittävän lausunnon Kerimäen ison kirkon vaivaisukkonäyttelystä. Etualalla oleva Muhoksen vaivaisukko muistuttaa erehdyttävästi VR:n mannekiineiksi pestattuja Helsingin rautatieaseman veistoksia.

Vaivaisukot ihastuttavat Kerimäellä

Viitisensataa ihmistä kokoontui kirkkoon juhlistamaan ainutlaatuisen näyttelyn avajaisia. Vaivaisukot solahtivat luontevasti uuteen kesätyöpaikkaansa.

Jari Silvennoinen
KERIMÄKI

KERIMÄEN isoon kirkkoon kokoontuneet 42 vaivaisukkoa saivat lauantaina lämpimän vastaanoton. Ensimmäiset ihastelijat tulivat jo ennen avajaisia, kun venäläinen matkailijaryhmä pyö-
rähti kirkkoon.

– Loistavasti istuvat tänne, tuumailivat veistoksiin avajais-

ten tauolla tutustuneet **Matti Laamanen** ja **Pentti Kosonen**.

Puu-ukot herättivät myös ute-
liasta kiinnostusta. Vaivaisukko-
perinne on pohjanmaalainen, ja
Itä-Suomessa monille vielä vie-
ras.

Käynti Kerimäen kirkossa
tänä kesänä poistaa tehokkaas-
ti tämän aukon sivistyksessä.
Avajaisissa tilaisuutta hyödynsi
viitisensataa ihmistä läheltä ja

kauempaa.

Kerimäen aluekappalainen
Toivo Loikkanen pitää vaivai-
sukkojen saamista Kerimäelle
hienona juttuna myös matkailun
kannalta. Kerimäen kirkossa käy
vuosittain noin 25 000 ihmistä,
mutta määrän uskotaan kasva-
van tänä kesänä selvästi näytte-
lyn myötä.

PAITSI että Vaivaisukot Kerimäel-

lä -näyttely tarjoaa ainutlaatuista
puuveistotaidetta, nostaa se
tapetilla myös teeman heikom-
piosaisten hyväksi toimimisesta.

– Näyttelyyn liittyen voimme
kysellä, onko fyysinen vaivai-
suus, vammaisuus, köyhyys ja
ihmisten erilaisuuden hyväk-
syminen jäänyt liian vähälle
huomiolle kirkossamme ja yh-
teiskunnassamme, pohdiskeli
Loikkanen tervetulosanoissaan.

Loikkanen totesi, että kirkon
diakoniatyö on ollut yhteiskun-
nassa syrjäytyneiden ja vaivai-
sten rinnalla eri aikoina ja on
edelleen.

Vaivaisuusteeman syvempi
pohdiskelu jatkuu 7. kesäkuuta
Kerimäellä pidettävässä semi-
naarissa.

Seminaarin yhteydessä julkais-
taan näyttelyn kuraattorin, taide-
kriitikko **Otso Kantokorven** toi-

mittama kirja Vaivaisukon paluu.
Kirjan kuvituksesta vastanneen
Aki Paavolan valokuvia on esillä
myös kirkossa, samoin kuin tai-
demaalari **Antti Ojalan** vaivais-
ukkomalauksia.

**VAIVAISUKKONÄYTTELYN
AVAJAISTUNNELMISTA JA
VESA-MATTI LOIRIN KONSER-
TISTA ENEMMÄN SIVULLA 15**

Savonrannan VPK juhlii 75-vuotista taivaltaan avoimin ovin.

SIVU 10

Hiljaiseksi seurakunnaksi vaivaisukkoja kuvasi aluekappalainen Toivo Loikkanen. Hyvin ukot sulautuivatkin Kerimäen kirkkokansan keskuuteen.

Vaivaisukot halutaan maailmanperinnöksi

Arkkiatri Risto Pelkonen näki suuret kansalaiskeräykset vaivaisukkojen laupeudentyön suorana jatkeena

Jari Silvennoinen
KERIMÄKI

–SEITSEMÄN suomalaista kohdetta on Maailmanperintöluettelossa. Nyt kysyn, eikö vaivaisukokoperintö voisi olla kahdeksas. Ajatus on mielestäni loistava.

Näin totesi Vaivaisukot Kerimäellä -näyttelyn toinen suojelija, arkkiatri **Risto Pelkonen** lauantaan avatessaan näyttelyn virallisesti.

Ajatus vaivaisukkojen saamisesta maailmanperinnöksi on alkuaan professori **Seppo Seitsalon**, joka johtaa Pelastakaa Vaivaisukot -yhdistystä. Näyttelyn taustalla on Invalidisäätiö Ortonin Galleria Orton.

Pelkonen laski ainakin kolmen kriteerin täyttyvän helposti. Hän luokitteli ukot ainutlaatuisiksi kansallisaarteiksi.

Avajaisten väliajalla päästiin kirkonmäellä maistamaan pettuleipää ja kuusenkerkkäjuomaa.

ARKKIATRI kertasi värikkäällä tavalla vaivaisukkojen historiaa ja merkitystä. Perinteen juuret ulottuvat keskiaikaiseen katoliseen traditioon, puusta veistettyihin uhrutukkeihin. Tapa levisi sittemmin Suomeen ja jalostui ennen muuta Pohjanmaalla kansan-

omaiseksi veistotaiteeksi.

–Pelkkä kätten taito ei riitä vaivaisukon luomiseksi. On katsoettava puun sisään ja löydettävä puun salainen henki. Vasta siten mykkä pölli, koivutukki tai honka alkaa elää taiteilijan mielenmaisemassa ja saada muodon hänen käsissään.

Pelkonen arveli, että juuri puun salaiset voimat ja kirkon läheisyys, luonnon ja luonnotoman vuorovaikutus tekevät vaivaisukkojen maailmasta niin kiehtovan ja antavat sille alkuvaimo- ja maagisia piirteitä.

Samat voimat ovat näkyneet niin kaunokirjallisuudessa kun

elokuvassakin, mistä Kerimäelläkin saadaan maistaisia elokuun lopulla.

–Vain sävelteos puuttuu, mutta ehkäpä saamme vielä joskus sellaisenkin, sanoi Pelkonen ja kohdisti sanansa eturivissä istuneelle **Jorma Panulalle**. Panula esitteli avajaisissa kuullut Savonlinna-kvartetin esitykset, jotka oli poimittu pohjalaisesta kansanmusiikista.

PELKONEN veti ukoista yhteyden ITE-taiteeksi sanottuun nykykansantaiteeseen, jota hän luonnehti itse tehdyksi elämäksi ja elämäntavaksi. ITE-taide saa voimansa mielikuvituksen rajattomasta rikkaudesta ja vapauden kaipuusta, ilman kursseja tai kouluja.

–Erojakin on. Kun ITE-taidetta tehdään taiteen vuoksi omiksi tarpeiksi, vaivaisukkoja veistään toista varten toisen hyväksi – uskossa hyvään ja että omilla toimilla voi toisessa herättää toivon kipinän.

Vaivaisukot ovat olleet osa suomalaisen sosiaaliturvan kehitystä. Risto Pelkonen mukaan vaivaisukkojen henki ei ole vain mennyttä maailmaa, vaan elää yhä vahvana keskuudessamme.

–Suuret kansalaiskeräykset ja

erityisesti yhteisvastuukeräys ja sen neljäkymmentätuhatta vapaaehtoista ovat vaivaisukkojen laupeudentyön suora jatke ja samaa arvokasta perinnettä.

KERIMÄEN kirkossa pääsee tutustumaan myös toiseen tapaan auttaa heikompia. Näyttelyn yksi päätukija Raha-automaattiyhdistys on tuonut kirkon asehuoneeseen kaksi vanhaa pajatsoa, toinen Suomen ensimmäinen. RAY:n järjestöavustukset suuntautuvat pitkälti vähäosaisten auttamiseen.

Seppo Seitsalo toivoi näyttelyn avaavan uusia tutkimuskohteita vaivaisukokoperinteestä. Yksi puute on juuri akateemisen tiedon vähäisyys. Projektilla haetaan ukoilla arvostusta.

Kerimäen kirkon tapulissa voit tutustua paikallisten koululaisten tekemiin tuoreisiin vaivaisukoihin.

Myös kirkon kokoelma saattaa täydentyä. Tänä torstaina Raution seurakunnassa päätetään, lähetetäänkö heidän ukkonsa myöhästyneenä matkalaisena Kerimäelle muiden seuraksi.

Raution ukko nimittäin varustettiin viime syksynä ja se löytyi pari viikkoa sitten metsästä varresta.

Vesa-Matti Loiri valloitti kirkon – ja kirkko Veskun

Jari Silvennoinen

KAKSI miestä, ääni ja sähkökitara.

Ei ole helppoa tällaisella yhdistelmällä ottaa haltuun Kerimäen isoa kirkkoa. Vaivaisukonäyttelyn avajaisissa sokerina pohjalla esiintynyt taiteilija **Vesa-Matti Loiri** yhdessä säestäjänsä **Peter Lerchen** kanssa teki sen. Suvereenisti.

Loiri toi Kerimäelle tunnin mittaisen ohjelmiston, joka sisälsi pääasiassa Eino Leino -tulkintoja ja muutamia virsii. Ääni oli kovassa kunnossa.

Suuri taiteilija esiintyi ensimmäistä kertaa Kerimäen kirkossa, vaikka hän on tehnyt Lerchen kanssa kirkkokonserteja toistakymmentä vuotta. Kokemus oli sykähdyttävä paitsi yleisölle, myös laulajalle.

–Oli suuri elämys, kyllä oli huikkea komea kirkko. Parhaita paikkoja missä olen esiintynyt.

Kirkossa on niin paljon kulkia, sopukoita ja erilaisia palkkeja että akustiikka on aivan muuta kuin jossain kamalassa hallissa, sanaili Loiri konsertin jälkeen.

Hän yhtyy täysin Martti Talvelan aikanaan antamaan luonnehdintaan, jonka mukaan Kerimäen kirkko soi kuin suuri sello.

VESA-MATTI Loirin ensimmäinen kosketus vaivaisukkoihin tuli rengasmatkalla perheen kanssa vuonna 1952.

–Silloin näin ensimmäisen ukon ja isä kertoi niiden taustasta. Olen sittemmin kuullut kun ukkoja on ryöstetty kirkkojen seinistä.

Loiri tutustui Ortonin sairaalan ja gallerian väkeen omien vaivojensa hoidon kautta. Kun hän kuuli Seppo Seitsalon työllä olevasta näyttelystä, hän ilmoitti heti haluavansa mukaan

avajaisiin – ja puhtaasti asian puolesta, talkoohengessä.

Lerche ja Loiri hakivat Kerimäen konsertin ohjelmistoon kirkkoon sopivia lauluja. Leinopainotteinen linja oli luonteva.

Osalle yleisöstä persoonalliset tulkinnot olivat ehkä liikaakin. Yksi erikoisuus valikoimaan sisältyi: kansan paremmin jenkkaversiona tuntema Väliaikainen soi kirkossa rauhallisena, mutta sävykkäänä soituksena.

–Väliaikainen oli vielä puolenkymmentä vuotta sitten musta vaate kirkkokonserteissa, ja parissa kirkossa jopa kiellettiin esittämästä sitä. Sitten eräs kirkkoherra sanoi, että tekstihän on kuin Saarnaajan kirjasta.

Ja toden totta: vanha tuttu kappale nousi Loirin esittämänä kirkossa aivan uusiin ulottuvuuksiin.

–Sen sanoma on niin totta ja

Vesa-Matti Loiri ja Peter Lerche esiintyivät Kerimäellä vaivaisukkojen hyväksi. Taiteilija tulkinnot eivät jättäneet kylmäksi.

niin kipeää.

VESKUN esiintymiset ovat tänä kesänä harvinaista herkkua. Yksi konsertti on tulossa alkukesästä, mutta hän itse pitää huipentumana Pori Jazzia heinäkuussa. Loiri on ensimmäinen suomalainen pääesiintyjä festivaaleilla.

–Kesä menee muuten pitkälti Lapissa lasten kanssa lomaillessa.

Uusi levykin on jo pitkällä. Lähiviikkoina Loiri levyttää siitä loput. Luvassa on uutta musiikkia eri säveltäjiltä ja sanoittajilta.

–Minulle on pääasia, että teksteissä pitää olla jotain sanotta-

vaa.

Kerimäen visiitti jätti Loirille ja Lerchelle kaikkienensa hyvän maun.

–Meitä pidettiin siellä niin hyvänä, että mukaan tuli pelkästään hyviä fiiliksiä. Terveisiä vaan sinne.